

LEGĂTURA MOLDOVEI CU ARDEALUL

- De unde sunteți voi, măi băieți?
- Din Ardeal, părinte.

– Și eu sunt din Ardeal. Răsstrăbuncii mei au fost din Săliștea Sibiului. Eu am un văr, profesor mare la Iași, care-i cu arhivele statului, la Golia, Vasile Ionescu. Și el are toate registrele cu ardelenii care au trecut munții. Din Piatra Neamț până în Vatra Dornei, în toate comunele, sunt ardeleni izgoniți de unguri. Toate comunele. Și Pipirigul și Poiana Teiului și Borca și Sabasa, toți sunt ardeleni fugăriți din Ardeal, care au ocupat Valea Bistriței. Cum au trecut munții, le-au dat munți, poieni și aici s-au instalat. Care au trecut din Ardeal le-au dat acolo. Tot atunci au trecut și moșii mei, în Vinerea Paștilor. Am găsit scris: Simion Ungureanu, Vasile Ungureanu și Ilie Ungureanu¹.

Ei au venit cu 3000 de oi. Și au spus acolo în Ardeal la autorități că n-au cu ce ierna oile la Sibiu, și au venit că au auzit că este fân mult la Beclean, aici la Dorna, pe la Ilva, și așa au venit să fie cât mai aproape de graniță. Și în Vinerea Paștilor au astupat tălăngile la oi, că santinelele ungurești erau departe, la 10 km unul de altul prin pădure, și era un viscol mare, o furtună. Așa au trecut, și când s-au văzut dincoace, santinelele noastre i-au și primit și apoi au coborât la Vatra Dornei. Unul a rămas aici la Pipirig, este un sat de Ilie aici; unul la Tătăruși, comună mare, și unul la Botoșani.

¹ Ungureni erau numiți toți care veneau din Ardeal.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Ne vorbește părintele Cleopa. – Ed. a 3-a. rev. – Vânători-Neamț:
Mănăstirea Sihăstria, 2010

16 vol.

ISBN 978-973-7897-72-5

Vol. 12: – ISBN 978-973-7897-53-4

244:281.95

281.95(047.53)

Așa au trecut moșii mei, răsstrăbuncii noștri. Tata știa de aceștia toți. Ei săracii, moldovenii, au adăpostit pe ardeleni când a fost că au venit catolicii și au luat toate cărțile ortodoxe de la bisericile ortodoxe din Ardeal și le-au dat pe foc și au pus cărți de-ale lor, care aveau Crezul cu Filioque.

Și când a intrat bietul Andrei Șaguna, marele român, el era și învățat și cunoscut și la Viena, murise blestemata aceea de Maria Tereza și au intrat alți împărați. Apoi s-a făcut un memoriu mare, câte biserici ortodoxe au fost stricate și mănăstiri, câtă prigoană este și cutare. Și atunci le-au dat voie să pună preoți români la biserici, dacă au. Câți preoți a trimis atunci Moldova să-i ajute pe ardeleni!

Iar Mănăstirea Neamț era în floarea tipăririi. Cuviosul Paisie, 1794, alimenta atâta Ortodoxie de aici, de la Neamț. A trimis 12 care cu cărți religioase bisericești, cu boi trase peste munți. Arată istoria tot. Când au ajuns la Sibiu, a fost o mare inaugurare – peste munți se mergea greu atunci, nu erau mașini și drumuri –, Trioade, Penticostare, Mineie, Evanghelii, Apostoli, tot ce trebuie pentru Biserica Ardealului. De aceea se găsesc cărți tipărite aici la Mănăstirea Neamț pe la Bihor, pe la Zalău, pe la toate bisericile. Foarte mult a ajutat Moldova pe românii din Ardeal. Moșul Gheorghe Lazăr știa toate acestea, săracul. El zicea: „Ehei, draguță, dacă nu era Moldova, eram păgâni (catolici) aici. Moldova ne-a ajutat foarte mult”.

Așa este! Și de aceea, măi băieți, bine că ați venit în Moldova, să cunoașteți Moldova, mănăstirile din Moldova. Să ținem legătura națională în inima noastră, Moldova cu Ardealul, că suntem una.

CUVÂNT DESPRE RUGĂCIUNEA MINȚII rostit în fața părinților Mănăstirii Grigoriu², Muntele Athos – septembrie 1977

Prea Cuvioase Părinte Stareț,
Prea Cuvioși Părinți,

Mai întâi îngăduiți-mi să mulțumesc Preasfintei Treimi, Care mi-a împlinit astăzi dorința mea din copilărie de a ajunge la sfințitul pământ grecesc, adăpat de sângele multor cuvioși, drepti, de martiri și de sfinți, și îndeosebi la Muntele cel Sfânt, la Grădina Preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare, pentru a mă închina la mulțimea sfintelor moaște și icoane făcătoare de minuni, care de veacuri se păstrează aici, pentru slava preasfântului nume al Sfintei Treimi.

² Acest cuvânt al Părintelui Cleopa a fost rostit în fața obștii Sfintei Mănăstiri Grigoriu de la Muntele Athos, cu ocazia pelerinajului făcut în 1977, împreună cu un grup de părinți de la Mănăstirea Sihăstria. Cuvântul a fost publicat în periodicul *Cuviosul Grigorie* al Mănăstirii Grigoriu, nr. 3/1978 și 4/1979, și a avut un larg ecou în rândul credincioșilor greci, după cum se poate vedea în cartea *Amintiri despre Bătrânul Porfirie* de Anastasios Sotirios Tzavaras, ed. Bunavestire, 1999, p. 127-128, unde însă nu se menționează numele Părintelui Cleopa. Cuvântul de față a fost tradus de Protosinghelul Petroniu Tănase, starețul Schitului Prodromu de la Sfântul Munte Athos, după textul apărut în revista Mănăstirii Grigoriu.

Ceea ce simt eu acum nu pot spune cu săracele mele cuvinte, sunt copleșit de răpirea minții. Mănăstirile prin care am trecut ne ridică mintea la cer, iar cuvioșii părinți la îngerii care laudă și slăvesc pe Ziditorul: „În biserica slavei Tale stând, socotim că ne aflăm în ceruri”. Primirea călduroasă a sfinților părinți pe la care am trecut rămâne neuitată în inimile noastre. Adâncă smerenie și nemărginita lor iubire ne aduc aminte de cuvintele Cuviosului Casian: „Iubirea de Dumnezeu constă în a ne osteni unii pentru alții”. Astfel, pustnicii nu nesocotesc iubirea lor față de oameni, ci o descoperă în această lepădare de lume și privesc desăvârșirea cu teamă, ca nu cumva iubirea să fie nesocotită cât de puțin.

Dar acum trebuie să mă opresc din multa vorbire, pentru a răspunde la rugămintea cuvioșiiilor voastre de a spune câteva cuvinte despre rugăciunea minții.

Zice undeva Sfânta Scriptură: *Se face oare pâine fără sare? Ce gust au cuvintele goale?* (Iov 6, 6). Acest cuvânt mi se potrivește mie, leneșul și nelucrătorul virtuții, care îndrăznesc să vorbesc precucuvioșiiilor voastre cuvânt gol și pătimăș, eu care nici n-am început să-l trăiesc. Din această pricină nu veți găsi vreo dulceață în cele ce voi spune, deoarece le trăiesc din minte și nu din osteneala trăirii.

Ce este rugăciunea? Să auzim pe Sfântul Ioan Scărarul, care ne răspunde: „Rugăciunea, după calitatea ei, este dor arzător și unire a omului cu Dumnezeu; iar după lucrare, menține lumea în existență să nu se destrame din pricina multelor noastre păcate. Este

maica lacrimilor, lăsarea și iertarea păcatelor, podul care eliberează pe om de ispite și de primejdii, peretele care împiedică necazurile și zdrobește războaiele patimilor, oamenilor și dracilor, lucru ceresc și hrană a tuturor îngerilor și sfinților; negrăită bucurie a dreptilor, lucrare neîncetată, hrană a sufletului, luminare a minții, secure care taie deznădejdea, bogăția monahilor, comoara pustnicilor, micșorare și nimicire a mâniei, oglindă care arată sporirea celui ce se roagă, arătare a măsurii virtuților sufletești, aducătoare aminte a fericirii și a darurilor care vor fi date iubiților slujitori ai lui Dumnezeu” (*Scara*, cuv. 28).

Și iarăși: „Este convorbirea minții cu Dumnezeu, odraslă a blândeții, rodul bucuriei și al mulțumirii, izgonire a întristării și a neputinței, înălțarea minții la Dumnezeu” (Evagrie Monahul, Cuvânt despre rugăciune – *Filocalie*).

Și dumnezeiescul părinte Marcu Pustnicul zice că: „Rugăciunea este maica tuturor virtuților” (*Filocalie*: Despre Legea duhovnicească).

Din cele spuse acum pe scurt, putem ști ce este rugăciunea.

Felurile ei, după lucrare, sunt următoarele:

1. Rugăciunea buzelor
2. Rugăciunea minții
3. Rugăciunea minții din inimă
4. Rugăciunea inimii sau care se mișcă de la sine
5. Rugăciunea fără imagini
6. Rugăciunea curată

7. Rugăciunea duhovnicească, adică rugăciunea care trece dincolo de marginile conștiinței.

8. Felul al optulea de rugăciune, Sfântul Isaac Sirul nu-l numește rugăciune, ci „vedere duhovnicească”, despre care auzim vorbind pe Sfântul Apostol Pavel, când se referă la răpirea lui la al treilea cer, și pe Sfântul Maxim Căvsocalivitul în convorbirea cu Sfântul Grigorie Sinaitul despre rugăciune.

Vorbind despre felurile rugăciunii după lucrarea lor, trebuie să înțelegem că nu putem despărți un fel de altul. Deci trecerea de la un fel la altul se face pe nesimțite, organic, așa cum un prunc devine cu timpul copil, apoi tânăr, mai apoi bătrân și așa mai departe, fără să știe omul în ce an anume a trecut prin toate aceste vârste.

Primul fel de rugăciune putem să-l numim începutul rugăciunii, deoarece încă nu a fost înțeles de minte. Este cel mai de jos fel de rugăciune sau, mai bine zis, cum spune Sfântul Grigorie de Nyssa, aceasta este cea mai îndepărtată formă de rugăciune. Oricum, și aceasta se numește rugăciune și are temeuri scripturistice. Când, de exemplu, auzim din Sfânta Scriptură: *Cu glasul meu către Domnul am strigat* (Ps. 141, 1), sau: *Către Domnul cu gura mea am strigat și L-am lăudat cu limba mea* (Ps. 65, 15), trebuie să înțelegem că aceste mărturii ale Sfintei Scripturi ne vorbesc despre rugăciunea buzelor.

Dar dacă noi ne-am mulțumi să rămânem toată viața noastră numai la acest fel de rugăciune, atunci înseamnă că ne-am hotărât să rămânem la stadiul cel mai de jos al rugăciunii și să avem pomenirea lui

Dumnezeu numai cu gura și cu limba, în timp ce mintea și inima noastră se află departe de Dumnezeu, potrivit Scripturii: *Acest popor Mă cinstește numai cu gura și cu buzele lui, dar inima lui este departe de Mine.*

Totuși, nici această rugăciune a buzelor nu este lepădată, deoarece constituie începutul rugăciunii și cu aceasta învățăm „de la început” să ne rugăm și să slăvim pe Dumnezeu. Și astfel, așa cum nici un lucru nu este fără de început, fără numai Acela care le-a creat pe toate, așa și rugăciunea are un început. Prin urmare, și acest fel de rugăciune a buzelor este un fel de proslăvire și de rugăciune curată către Dumnezeu; fie că se face cu cântare, fie cu tropare, canoane sau alte rugăciuni care se află în cărțile liturgice. Dar aceste rugăciuni sunt o rânduială și un început de rugăciune, care ne-au fost hotărâte nouă de cei de demult, după rânduiala Sfinților Părinți. De aceea repet că a rămâne în acest fel de rugăciune, care se face numai cu buzele, și a nu învăța să ne rugăm lui Dumnezeu cu mintea și cu inima este o greșală și o mare pagubă duhovnicească pentru sufletele noastre, și, totodată, o abatere de la adevărata lucrare a rugăciunii.

Desigur, Sfinții Părinți, având în vedere neputința celor care intră în viața călugărească, le rânduiesc, paralel cu lucrarea poruncilor lui Hristos, să ia parte la slujbele psalmilor, canoanelor și la troparele în slava lui Dumnezeu în biserică și la rânduielele ei. Dar trebuie să înțelegem că acest fel de rugăciune (adică exterioară) este îngăduită de Sfinții

7. Rugăciunea duhovnicească, adică rugăciunea care trece dincolo de marginile conștiinței.

8. Felul al optulea de rugăciune, Sfântul Isaac Sirul nu-l numește rugăciune, ci „vedere duhovnicească”, despre care auzim vorbind pe Sfântul Apostol Pavel, când se referă la răpirea lui la al treilea cer, și pe Sfântul Maxim Căvsocalivitul în convorbirea cu Sfântul Grigorie Sinaitul despre rugăciune.

Vorbind despre felurile rugăciunii după lucrarea lor, trebuie să înțelegem că nu putem despărți un fel de altul. Deci trecerea de la un fel la altul se face pe nesimțite, organic, așa cum un prunc devine cu timpul copil, apoi tânăr, mai apoi bătrân și așa mai departe, fără să știe omul în ce an anume a trecut prin toate aceste vârste.

Primul fel de rugăciune putem să-l numim începutul rugăciunii, deoarece încă nu a fost înțeles de minte. Este cel mai de jos fel de rugăciune sau, mai bine zis, cum spune Sfântul Grigorie de Nyssa, aceasta este cea mai îndepărtată formă de rugăciune. Oricum, și aceasta se numește rugăciune și are temeuri scripturistice. Când, de exemplu, auzim din Sfânta Scriptură: *Cu glasul meu către Domnul am strigat* (Ps. 141, 1), sau: *Către Domnul cu gura mea am strigat și L-am lăudat cu limba mea* (Ps. 65, 15), trebuie să înțelegem că aceste mărturii ale Sfintei Scripturi ne vorbesc despre rugăciunea buzelor.

Dar dacă noi ne-am mulțumi să rămânem toată viața noastră numai la acest fel de rugăciune, atunci înseamnă că ne-am hotărât să rămânem la stadiul cel mai de jos al rugăciunii și să avem pomenirea lui

Dumnezeu numai cu gura și cu limba, în timp ce mintea și inima noastră se află departe de Dumnezeu, potrivit Scripturii: *Acest popor Mă cinstește numai cu gura și cu buzele lui, dar inima lui este departe de Mine.*

Totuși, nici această rugăciune a buzelor nu este lepădată, deoarece constituie începutul rugăciunii și cu aceasta învățăm „de la început” să ne rugăm și să slăvim pe Dumnezeu. Și astfel, așa cum nici un lucru nu este fără de început, fără numai Acela care le-a creat pe toate, așa și rugăciunea are un început. Prin urmare, și acest fel de rugăciune a buzelor este un fel de proslăvire și de rugăciune curată către Dumnezeu; fie că se face cu cântare, fie cu tropare, canoane sau alte rugăciuni care se află în cărțile liturgice. Dar aceste rugăciuni sunt o rânduială și un început de rugăciune, care ne-au fost hotărâte nouă de cei de demult, după rânduiala Sfinților Părinți. De aceea repet că a rămâne în acest fel de rugăciune, care se face numai cu buzele, și a nu învăța să ne rugăm lui Dumnezeu cu mintea și cu inima este o greșală și o mare pagubă duhovnicească pentru sufletele noastre, și, totodată, o abatere de la adevărata lucrare a rugăciunii.

Desigur, Sfinții Părinți, având în vedere neputința celor care intră în viața călugărească, le rânduiesc, paralel cu lucrarea poruncilor lui Hristos, să ia parte la slujbele psalmilor, canoanelor și la troparele în slava lui Dumnezeu în biserică și la rânduielele ei. Dar trebuie să înțelegem că acest fel de rugăciune (adică exterioară) este îngăduită de Sfinții